

Rekommandation 28/2023
Forslag A 1951/UHN
Behandles af Udvalget for et Holdbart Norden

Betænkning over politisk dialog om REK 28/2023

Udvalget for et Holdbart Norden foreslår, at Nordisk Råd efter politisk dialog anser re-
kommandation 28/2023 for *færdigbehandlet*.

Baggrund

Rekommandationen har følgende ordlyd:

Nordisk Råd anbefaler de nordiske regeringer

- at strömlinjeforma myndighetsprocesser för havsvindkraftsprojekt utan att lindra kravnivåer
- at främja högskolornas och universitetens samverkan för havsbaserad vindkraft, samt
- at stärka de nationella kraftnätsbolagens strategiska samverkan för integrerade, nordiska elnät

Politisk dialog

Utskottet noterade i sitt betänkande över svar på rek.28/2023 att de nordiska länderna har olika myndighetsstrukturer som påverkar processerna att strömlinjeforma myndighetsprocesser för havsbaserade vindkraftsprojekt i Norden. Utskottet noterade också EU-lagstiftningens roll för att skapa strömlinjeformade processer och framhöll att det är viktigt med effektiva processer för att stödja den gröna omställningen. Därtill välkomnade utskottet samarbetet inom Nordisk Energiforskning och mellan systemoperatörer, men efterfrågade tydlighet kring hur forskarmobiliteten utnyttjades i praktiken.

Utskottet noterade i sitt betänkande över svar på rek. 29/2023 att svaret från Nordiska Ministerrådet gav en bra översikt över de nordiska initiativen för den gröna omställningen inom havsbaserad vindkraft. Utskottet önskade mer information om gränsöverskridande marin planering och samarbeten för att skydda ekosystem, samt om konkreta resultat från de pågående initiativen, exempelvis ett verktyg för marin spatial planering och konferensen "Nordic Offshore Wind Conference".

Mot denna bakgrund avhölls en politisk dialog den 30 oktober 2024 om svar på rek. 28/2023 och rek. 29/2023 om Norden som ledande kraft för havsbaserad vindkraft mellan utskottet för ett hållbart Norden och den isländska energiministern Guðlaugur Þór Þórðarson på vägnarna av de nordiska energiministrarna och som representant för Nordiska ministerrådet för energi.

Islands energiminister Guðlaugur Þór Þórðarson inledde med att säga att alla de nordiska länderna genomför en omfattande elektrifiering av samhället som en del av den hållbara omställningen, vilket ökar behovet av elproduktionskapacitet för att upprätthålla energiförsörjningens säkerhet. För att möta denna efterfrågan krävs en betydande utbyggnad av både fossilfri energiproduktion och elnätets transmissionskapacitet. Länderna står inför liknande utmaningar kring regelverk och tillståndprocesser och kommer att stärka sitt samarbete för att säkerställa en tillräcklig kapacitet.

Med hänsyn till rekommendationen till de nordiska regeringarna om att strömlinjeforma myndighetsprocesser för havsvindkraftsprojekt utan att lindra kravnivåer, framhöll ministern att just detta energislag kan på både kort och lång sikt bidra till högre elproduktionen och därmed öka takten i den gröna omställningen i de nordiska länderna. Genom både lagstiftning på energiområdet som pågår på EU-nivå, närmar sig de nationella myndigheterna i Norden varandra i fråga om strömlinjeformade processer.

De nordiska länderna samarbetar också inom den nordiska institutionen Nordisk Energiforskning som bidrar till forskning på energiområdet, sade ministern när han refererade till rekommendationen om att främja högskolornas och universitetens samverkan för havsbaserad vindkraft. Havsbaserad vindkraft är ett område där insatser har gjorts inom ramen för forskningsarbetet under de senaste åren. Nordisk Energiforskning möjliggör även samverkan mellan universitet och högskolor i Norden och Baltikum, bland annat genom medel för forskarmobilitet. Vidare framhöll energiministern att de nordiska systemoperatörerna bedriver ett nära samarbete, både inom ramen för nätutveckling och systemdrift och elmarknad.

När det gäller rekommendationen till Nordiska ministerrådet att samla bästa praxis från Norden för etableringen av havsbaserad vindkraft-och att styrke det nordiske samarbejde omkring havplanlægning, herunder sikre sameksistens mellem interessen for udbygningen af havbaseret vindenergi og hensynet til biodiversiteten, refererade energiministern till "BaltHub – Interconnecting the Baltic Sea countries via offshore energy" som ett bra exempel på ett forskningsprojekt som tittade på kostnadseffektivitet av *energy hubs* i Östersjön. Även forskningsprojektet "Amber" som tittade på långsiktiga energiscenarier för Baltikum refererade ministern till som ett viktigt exempel i sammanhanget.

Ministern hänvisade också till konferensen "Nordic Offshore Wind Conference - Connecting the Baltic Sea with the North Sea" på ovan rekommendation. Konferensen vars syfte var att dela expertis inom havsvind, diskutera hur de nordiska länderna kan dra nytta av varandras erfarenheter och kunskaper i samband med den snabba utvecklingen av havsbaserad vindkraft, och på sikt bidra till att utveckla en integrerad nordisk modell för hållbar havsvind, samt visa på en kollektiv ansträngning för att minska beroendet av icke-förnybara energikällor, ägde rum den 31 oktober – 1 november 2024.

Ministern informerade också att EK-E nyligen beviljat 1,3 miljoner DKK till "Undersøkelse av tillatelsesprosesser for en akselerert utbygging av havvind i Norden". Syftet med projektet är att understödja policyutveckling och beslutsfattande på nordisk nivå och de första resultaten av projektet förväntas i slutet av 2025. Projektet kartlägger processer och hinder för tillstånd på olika nivåer i Norden, analyserar möjligheter till snabbare tillståndsprocesser för havsbaserad vindkraft och sammanställer bästa praxis för att påskynda utvecklingen. Översikten blir ett verktyg för industri, myndigheter och andra intressenter. Energiministern betonade därtill att det är avgörande att utbyggnaden av havsbaserad vindkraft sker i samspel med biodiversiteten, en fråga som varit central i det nordiska energisamarbetet. Nordisk Energiforskning har avslutat projekten *Accommodating Biodiversity in Nordic Offshore Wind Projects (2022)* och *Coexistence and Nature-Inclusive Design in Nordic Offshore Wind Farms (2023)*, som belyser just detta.

Till rekommendationen om datainsamling och konsekvensanalyser kan MR-digitala nämndes projekt Nordic Spatial. Projektet som är ett gränsöverskridande marin spatial management-verktyg kan hjälpa länder att bestämma den optimala placeringen av havsbaserade vindkraftsparker genom att underlätta fysisk planering, konfliktlösning, samarbete, kostnadsminskning genom synergier, adaptiv förvaltning och efterlevnad av internationella regler. Det kan bidra till en hållbar utveckling av havsbaserad vindenergi, hjälpa nationer att nå sina mål för förnybar energi samtidigt som den kan hjälpa till att minimera potentiella negativa effekter på marina ekosystem och andra användningar av havet.

Ministern hänvisade till rekommendationen om att stärka de nationella kraftnätsbolagens strategiska samverkan för integrerade, nordiska elnät till att de nordiska energiministerna nyligen antagit ett nytt samarbetsprogram för energisektorn 2025–20230. De strategiska målen och prioriteringarna berör flera av Nordiska rådets rekommendationer gällande Norden som en ledande kraft inom havsbaserad vindkraft. Bland annat kopplas energisamarbetets mål om hög energiförsörjningstrygghet, där samarbete kring ramvillkor för förnybar och fossilfri energi är centralt till Nordiska rådets rekommendationer. Arbetsplanen för energisektorn ska konkretisera detta, med havsbaserad vindkraft som en nyckelkomponent. Samtidigt kräver dess varierande produktion ett elsystem med rätt incitament för anpassning. Därför kommer den kommande samarbets-

perioden att fokusera på hur elmarknaden kan stödja en stabil och flexibel energiförsörjning.

Avslutningsvis betonade energiministern att havsbaserad vindkraft är något som flera av ministerråden är uppmärksamma på. Med ökad elektrifiering och en större andel fluktuerande förnybar energi behövs ett stärkt nordiskt samarbete kring infrastruktur för att maximera resursutnyttjandet. Havsbaserad vindkraft är därför en högt prioriterad fråga på den nordiska agendan och väntas förbli det även framöver.

Udvalgets synpunkter

Utskottet godkände betänkning över politisk dialog om rekommendation 28/2023 om Norden som ledande kraft för havsbaserad vindkraft A 1951/UHN på sitt utskottsmöte den 31 mars 2025 och ansåg rekommendationen som färdigbehandlad för Nordiska rådets vidkommande.

Mittengruppen meddelade att de anser att at-satsen om att främja högskolornas och universitetens samverkan för havsbaserad vindkraft inte besvarats under den politiska dialogen och att partigruppen kommer utställa en skriftlig fråga som uppföljning på rekommendationen.

Helsingfors, den 31. mars 2025

Tove Elise Madland (A)

Johan Andersson (S)

Karin Gaardsted (S)

Malte Larsen (S)

Mats Wiking (S)

André N. Skjelstad (V)

Emma Berginger (MP)

Krista Mikkonen (gröna)

Lene Westgaard-Halle (H)

Karsten Filsø (SF)

Juho Eerola (saf)

Staffan Eklöf (SD)

Himanshu Gulati (FrP)